

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Pe un an 40 coroane. — Pe șase luni 20 coroane. — Pe trei luni 10 coroane.
Ziarul apare Marția, Joia și Sâmbăta

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

— Prețul inserțiunilor, după învoială —

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Insemnări

Chemare...

Mult așteptatul glas de vrajă al stăpânirii românești a sunat. Străbate ca o solie sfântă văile și munții, câmpiile și colinele blăjine ale mândrului Ardeal și pătrunde cu răspicate zvonuri de clopot din lumea dreptății, toate olaturile, toate satele stăpânite de români. El cheamă vitejii neamului la împlinirea celei mai înalte datorii. In glasul acesta plin de farmec, care obârșește în sufletul de lumină al ministrului Maniu, e împletită porunca firii desrobite, jalea duiosului crai lăncu, chinurile cumplite ale lui Horia și strigătul «la arme» al arhanghelului Mihai Viteazul.

Da, porunca de chemare a vajnicilor viteji a plecat prin așezările noastre. Pământul strămoșesc tresare la nouă viață și «din adânc vin glasuri înecate, vin rugi, blesteme, cereri de dreptate» și pentru umilita Crișană și prizonierii străjuitori ai Murașului de jos. Jertfele proaspete aburesc pe valea Crișurilor și în jurul Aradului. Tirănia milenară în zvârcolirile desnădăjduite ale agoniei prilejuește încă multe jertfe din sinul nostru și pricinuește chin și lacrimi amare pe pământul strămoșesc. Fiii Ardealului sunt datori să apere trupul neamului, vor fi conștienți de datoria de a lovi fără milă în călăii lor de veacuri.

Și parecă văd cum se îmbujorează fețele subte de chinuri ale umililor noștri preoți, când despăturând hârtia de chemare vor deslega taina slovelor iscusite. In ochii lor slăbiți de lacrimi și de întunerecul temnițelor se vor strânge toate fulgerile vremilor de restriște. In sufletele lor vor învia icoanele vechilor preoți, a popii Balint și Groza cari străbătuți de marea dragoste de neam, de dreptate și de libertate și covârșiți de conștiința limpede a datoriei lor de păstori români au ridicat satele, turmele lor cuvântătoare și au plecat să și apere cinstea și viața, moșia și neamul.

Și Dumineca ce vine va fi cea mai înălțătoare sărbătoare pentru preoții noștri din târguri și sate. Vor intra în bisericuțele lor, pregătiți ca nici când altă dată și slujba care o vor săvârși va fi cea mai cu bună mireasmă în fața Domnului.

Da, Duminecă va răsună de pe amvonul bisericuțelor de lemn toată mândria noastră reînviată, toată virtutea strămoșască, toată obida de veacuri și jalea vailor nedesrobite încă. Valuri de foc divin vor umplea toate unghiurile și sufletele se vor încinge cu îndemnurile dragostii de neam și de moșie. Intreg trecutul se va coborî în inimile credincioșilor și îi va îndemna să

prindă arma, nu pentru a răsbuna, ci pentru a face dreptate.

Și îndemnul acesta dumnezeesc va trimite valuri, valuri de flăcări români cu sclipiri de oțel în priviri, spre Alba-Iulia și Orăstie, spre Cluj, Bistrița și Târgul Murașului, spre Brașov și Sibiu, doar înțeleg glasul de taină al gliei strămoșești, iar lacrimile și strigătul de durere al Biho-rului și Aradului le înviforează sângele în vine.

La arme! va clocoti văzduhul și va răsbubui munții, și cinstea și dreptatea românească va străluci în largi orizonturi. Iar talazurile oștirii ardelenesti, care se formează, va trece necunoscând stavile și rupând toate zăgazurile dușmane să hărâzească libertate fraților prizonieri.

Și vai de dușmanul care va mai îndrăzni să și mai înfigă dinții înveninați de ură în trupul românesc și să mai încalce moșia strămoșească. Urgia faptelor lui o va simți în loviturile de moarte ce-i va da viteazul Ardelean slobozit din lanțurile robiei sufletești și trupesti.

Ne cheamă stăpânirea românească. E chemarea cea mai dulce. La arme fraților! ne poruncește Ardealul.

Un dorobant.

Nr. 210/919 Școl.

Notă

Se atrage atențiunea celor interesați, că la institutul pedagogic al seminarului arhidiecezan «Andreian» pot da examene în particular și fete.

La cererile pentru admitere la examen sunt a se alătura în original documentele:

- Estras din matricula botezaților.
- Estras din matricula de nașteri.
- Testimoniu școlar despre pregătirea din școalele medii, respective civile.
- Atestat dela medic despre starea sanitară și despre întregitatea spirituală și corporală, și eventual
- Testimoniile despre cursurile pedagogice terminate. Cererile sunt a se adresa Consistorului arhidiecezan până la 1 Mai 1919.

Sibiu, din ședința Consistorului arhidiecezan ca senat școlar, ținută la 10/23 Ianuarie 1919.

Dr. Eusebiu R. Roșca,
vicar arhiepiscopesc.

Dr. Octavian Costea,
secretar consistorial.

Nr. 104 Școl. 1919.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale și cătră toți învățătorii confesionali din arhidieceza Transilvaniei.

Prin circularele consistoriale de sub Nrii 9302/918, 10880/918 și 11626/918, am fost îndrumat organele noastre inferioare, preoți și învățători, ca să și considere de principala și cea mai sfântă a lor datorie aducerea edificiilor școlare în bună rânduială și începerea instrucțiunii școlare. Acum, aproape după 6 luni dela începutul noului an școlar, aflăm cu mare nemulțămire, că în multe din școalele noastre de pe sate, zidite și susținute cu mari jertfe, nu se face nici un fel de instrucțiune și copiii credincioșilor noștri sunt lăsați în grija sortii, lipsiți de lumina cunoștinței, spre rușinea părinților, spre paguba lor și a neamului întreg. La suferințele și jertfele pe cari a trebuit să le aducem — fără vina noastră, — în cei patru ani de război, am mai adăugat o jumătate de an de robie sufletească, cu atât mai grea și mai umilitoare, cu cât pricina acestei robii zace în noi înșine. Tot asemenea am aflat, că o parte însemnată a credincioșilor din parohiile noastre tocmai zilele aceste mărețe, pline de căldură și lumină, le-au socotit potrivite, ca pentru unele lucruri săvârșite de învățători la porunca stăpânilor fără milă, să se năpustească asupra acestora cu ură și mânie închizându-le ușa școalei. O greșală aceasta de neiertat și o rătăcire vrednică de osândă, căci prin purtarea aceasta nesocotită, nu asupra învățătorilor, ci mai ales asupra copiilor se aruncă cea mai aspră pedeapsă lăsându-li-se mintea întru întunec și sufletul înărăginire. La ce fel de fapte ne putem aștepta dela astfel de oameni, crescuți în umbră?

După suferințe de veacuri, Dumnezeu milelor și al îndurărilor a făcut să răsără și pentru noi soarele libertății. Libertatea însă este un dar deosebit al providenței divine, de care numai popoarele luminate se pot bucura cu adevărat. Libertate nu înseamnă, că acum fiecare dintre noi poate face ceea ce vrea; asta-i anarhie, adică răsturnarea ordinii legale. Libertate înseamnă, că de azi încolo mintea și brațele noastre nu se vor mai istovi pentru folosul altora, ca până acum, ci toate puterile trupesti și sufletești, cu care ne-a înzestrat Dumnezeu suntem liberi a le pune în serviciul neamului nostru pentru a-l ridica la aceeași treaptă morală și culturală, pe care se află celelalte neamuri glorioase înrudite cu noi. Dar numai

prin luminarea minții și prin nobilitarea sufletelor, adică prin cultură, vom putea ajunge să cunoaștem libertatea cu toate bunătățile ei, iar la cultură duce un singur drum, anume acela, care trece prin *școală*. Fără școală nu este cultură și fără cultură nu este libertate. Așa dară piatra din unghiu, temelia viitorului nostru, este școala. Fără aceasta, fără a purta grijă de creșterea pruncilor, nu numai că păcătuim în contra învățăturilor bisericești, cari ne îndeamnă să umblăm ca fiii luminei, dar orice sprijin ni-ar da măcar toate popoarele din lume, nimic nu ne folosește, căci în curând ne vom pomeni iarăși în sclăvie. Numai libertatea câștigată prin munca noastră proprie, prin propășirea noastră morală și culturală, este trainică și folositoare.

Acuma, când din școalele noastre am alungat aerul înădușitor, plin de otravă și omorător de suflete, acum când între păreții școalelor noastre n'are să mai răsună decât graiul dulce al limbii românești, ar fi un păcat strigător la cer, ca școalele noastre să steie închise și copilașii credincioșilor noștri să vagabondeze pe străzi, ca niște copii ai nimănui.

Cuprins de serioase îngrijorări pentru viitorul neamului românesc, șeful resortului de culte și instrucțiune publică, cu recercarea din 30 Decembrie 1918, Nr. 10, s'a adresat Consistorului arhiepiscopozan cu rugarea, să luăm cele mai aspre măsuri pentru funcționarea neconturbată a școalelor populare. În scrisoarea aceasta între altele se zice: «Intrucât dispozițiile luate în competența D-Voastre nu ar avea rezultat, ori peste tot pentru așezarea învățământului în calea ordinei ați avea trebuință de sprijinul nostru în orice direcțiune, acela vi se pune la dispoziție». Noi, stăpânirea bisericească, avem să răspundem înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor de creșterea religioasă-morală a mlădițelor tinere și ne măgulim cu nădejdea, că glasul nostru părintesc va fi ascultat de credincioși, întocmai ca glasul păstorului celui bun, — fără să fim siliți a recurge la mijloace de constrângere sau de pedepsire. Timpul de acum nu e potrivit pentru răfuieli mărunte și pentru răsbunări condamnabile. Datorința noastră a tuturor este să muncim din greu, fără preget, ziua și noaptea, pentru întărirea temelilor României mari. Aceia, cari nu vor să lucre,

sau aceia, cari împiedecă pe alții dela muncă, vor fi considerați ca dușmanii neamului românesc și vor fi pedepsiți cu asprime.

Intrucât s'ar ivi plângeri întemeiate față cu vre-unul dintre învățători, acele să fie puse pe hârtie și înaintate Consistorului pentru a le cercetă conform legilor în viață și a măsura fiecăruia după faptele sale. Nimenea însă n'are voie să-și facă singur dreptate și cu atât mai puțin să împedecă școala în funcțiunea ei.

Punându-Vă la inimă cele înșirate până aci, dispunem următoarele:

1. Toți învățătorii școalelor confesionale, în orice funcțiune s'ar afla în prezent, să fie provocați sub urmarea pierderii oficiului și a beneficiilor, ca în termen de 8 zile să înceapă instrucțiunea. Vom interveni la consiliul dirigent și la armată, ca învățătorii să fie absolvați de alte servicii pentru a-și continua activitatea lor creatoare în școalele populare. Absolvenții de cursurile pedagogice sau învățătorii diplomați, dar fără posturi învățătoresci, să petiționeze prin oficiile protopresbiterale la Consistor pentru a fi numiți în posturi vacante, de care avem foarte multe. Învățătorii noștri să fie încredințați, că Consistorul, în deplină conțelegere cu consiliul dirigent român, va căuta să asigure învățătorilor o astfel de subsistență, ca feriți de grija zilei de mâine, să poată munci în liniște și cu dragă voie.

2. Până acum la pregătirea învățătorilor am întâmpinat o mulțime de greutăți din partea guvernelor ungurești, și tinerii noștri îngroziiți de șicanele inspectorilor și ale comisarilor s'au ferit de cariera aceasta, de altcum așa de frumoasă și plină de mulțămire sufletească; prin urmare astăzi nu avem numărul cerut și va trece încă mult timp până ce ne vom putea crește atâți învățători, câți ne trebuie pe toate satele în raport cu bogăția de copii, cu care a dăruit Dumnezeu neamul românesc din Ardeal. Deci, până când ne va succede să încheșăm un corp de învățători complet, conștient și bine disciplinat, până atunci preoții noștri sunt dator să provadă instrucțiunea școlară în toate comunele, în care lipsesc învățătorii cu pregătire specială.

Numai urmând pilda marelui învățător, a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, vor fi în drept preoții noștri să se numească

pe sine «Sarea pământului» și «Lumina lumii». Natural, că munca lor va trebui remunerată, căci «vrednic este lucrătorul de plata sa» — ne învață sfta scriptură. Vom stărui deci, ca toți acei preoți, cari provadă instrucțiunea școlară sistematic și despre activitatea lor învățătorescă își dau seamă la finea anului școlar prin examen public, să fie remunerați în mod cuviincios. Suntem siguri, că preoții noștri, cari și până acuma au veghiat cu trezvie la căpătâiul conștiinței naționale, nu vor esita a aduce această jertfă pe altarul bisericii și al neamului.

Incheiăm cu cuvintele Apostolului Pavel: «*Cele ce sunt ale păcii și cele ce sunt spre zidirea unui altuia, acele să urmați, ca Dumnezeuul păcii să fie cu voi cu toți*».

Acestă circulară să se aducă la cunoștința credincioșilor în Dumineca sau sârbătoarea proximă după primire, citindu-se în toată extensiunea.

Sibiu, din ședința Consistorului arhiepiscopozan, ca senat școlar, ținută la 10 Ianuarie 1919.

Dr. Eusebiu R. Roșca m. p.,
vicar arhiepiscopesc.

Dr. Octavian Costea m. p.,
secretar consistorial.

M. Sa regele Ferdinand cătră congresul advocaților

Președintele congresului advocaților întru-niți în Sibiu a primit dela palatul regal următoarea depeșă:

Domnului Ioan Preda,
președintele congresului advocaților

Sibiu

Palatul regal, București 22/II 1919

Maiestatea Sa Regele m'a însărcinat a Vă ruga, să primiți înaltele Sale mulțumiri, pentru sentimentele ce exprimați în numele membrilor congresului.

Mareșalul curții regale:

HENRY CATARGI.

Liga popoarelor. Dela Paris se comunică oficial: Aliații au votat proiectul pentru Liga popoarelor. S'au hotărât următoarele: Națiunile se asociază în scopul de-a împedecă ruperea păcii, de a institui un tribunal interna-

FOIȘOARA

Zadarnic

Zadarnic vii din lumea ta 'norată,
Și vrei să calci ear urmele trecute,
Când cântecele mele toate-s mute
Și tot ce-a fost, a fost demult odată.

Iubirea mea e astăzi îngropată,
Și nu 'ncercă, ea n'o să 'nvie eară.
Am îngropat-o singuri într'o seară,
Ți-aduci aminte doar, atunci odată...

Te 'ntorci ear, după vreme 'naintată,
Cu ochii plânși, și-mi ceri încet iertare.
Zadarnic vii și faci din lacrimi mare,
Că nu mai sânt, cel ce-am fost odată.

Ioan Berghia.

Frați români!

— Cătră poporul românesc —

Sfatul național românesc din Oradea-Mare și Bihor a publicat zilele acestea cătră poporul nostru un frumos și prea adevărat cuvânt, din care dăm aici următoarele părți:

I

Românii de pretutindeni, adunați la Bălgradul Ardealului (în 1 Decembrie 1918) au jurat în fața lui Dumnezeu și în numele neamului întreg, că nu vrem să mai trăim cu ungurii nici un ceas.

Destul ni-a fost o mie de ani de robie. O mie de ani li-am arat, li-am sămănat pământurile și li-am secerat grânele, pentru ca ei să mănânce pâine albă și colac, ear noi o coajă de mălai.

Nimenea n'a pătimit așa mult, nimenea nu s'a trudit așa greu în țara aceasta, ca noi românii. Noi n'am fost socotiți de oameni după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Noi am tras în jug alături de vite. Și totuș, n'am putut ajunge la creangă verde, totuș n'am putut scăpa

de amar și de sărăcie. Că toată munca și sudoarea noastră, tot rodul trudei noastre îl mâncău străinii cu dările și cu porțiile cele grele. Așa a fost traiul nostru de când ne-am pomenit în țara aceasta. Noi n'am avut nici soare, și nici zi de sârbătoare.

Înainte cu o sută de ani și mai bine strămoșii noștri s'au hotărât odată să-și scuture jugul de pe grumazi. Trei români zdraveni și inimoși, Horia, Cloșca și Crișan, s'au luat și s'au dus la împăratul în Viena să ceară drepturi și pământ pe seama poporului. Împăratul i-a ascultat și li-a făgăduit, că le dă. Dar nemeșii unguri au prins atunci pe cei trei români și i-au zdrobit pe roată. Aceasta s'a întâmplat la anul Domnului 1784.

Eată, care a fost răsplata de domni, pentru munca și răbdarea de veacuri a neamului nostru. Drepturile și bunătățile țării au știut să le țină numai pe sama lor și a copiilor lor. Pentru noi făceau totdeauna legi aspre, prin care ne lipseau de drepturi și ne lăsau în prada lor.

Sute de ani pruncii românilor au fost opritți să umble la școală. Nemeșii ne-au ținut în

țional pentru deslegarea pașnică a tuturor neînțelegerilor. Se va înființa un consiliu internațional, care va avea să poarte grijă de păstrarea ordinii internaționale și de legislațiunea internațională. Consiliul acesta va lua asupra sa toată greutatea peste națiunile încă necivilizate. Liga popoarelor va supraveghea fabricarea de arme și muniții, oprind încheierea de tratate secrete. În Liga popoarelor vor fi primite toate națiunile, care dau garanții, că vor observa în mod leal statutele Ligii popoarelor.

Congresul învățătorilor

O seamă de învățători din împrejurimile Sibiului și cu reprezentări ai reuniunilor tractuale învățătoresci din părțile Bănățului, în urma unei consfătuiri, au decis ca pe ziua de 24 Februarie să convoace un congres al învățătorilor români de ambele confesiuni la Sibiu.

Nici că se putea un lucru mai nimerit. *E primul congres al învățătorilor Ardeleni.* Ideea aceasta a sugerat-o de altcând și dl Dr. O. Ghibu prin anul 1914, care însă din motive pe care le cunoaștem cu toții, nu s'a putut ține.

În Ardealul liber de acum, în Sibiul reședinții guvernului român și onorat de batalioanele de feciori ai României, trebuie să vină în ziua susamintită fiecare învățător conștient de datoria și drepturile sale în lumea nouă. Zărilor unei nouă vieți românești sociale, survenite din fulgerătoarea precipitare a evenimentelor politice externe și din robotul străduințelor poporului românesc însuși fără întrerupere de pe ambele coaste ale Carpaților veșnic înzăpeziti, a adus și în Ardealul văduviei de altădată viață nouă și suflet dătător de lumină românească adevărată prin izbânda desăvârșită a dreptului românesc.

Lucrul acesta priește de minune în primul rând școlii românești de aici, care sute de ani a fost cu priponul la gură. N'a putut vorbi din inimă, ci și îndeplinea o datorie sumară, a cărei muncă n'a putut da nici odată o recoltă bună. Cauza? Împrejurările neprielnice și neglijarea materială a școlii din partea statului ungar, amintind tot la acest punct și felul cum se recrutau învățătorii până în zilele noastre.

Cu alipirea Ardealului la Țara mamă lucrurile acestea trebuie să ia sfârșit. O cere însuși spiritul vremii în care trăim și care ni-a adus binecuvântarea zilelor mari

de astăzi, încât fără inspectori ai statului maghiar, ci numai cu chemații școalelor noastre mai mari în gândire, vom străbate în conțelegere cu ei toate drumurile vieții noastre morale, culturale, sociale și economice, singurele căi, care duc popoare la propășire și pe indivizi la datoria și dreptul ce-l au făcând parte dintr'un popor cu gesturi istorice recunoscute de-o lume întreagă de oameni ai națiunilor mai mari. O cere mai mult poporul din Ardeal de la noi, învățătorii generațiilor crude de azi.

Să ceară, au tot dreptul!

Fiindcă trebuie să știm un lucru: Când o clasă cultă ieșită din brazdele adânci ale poporului ține sfat, poporul însuși e nevoit a-i urmări intențiile ei și felul cum își croiesc nouă ogașe a muncii lor, *învățătorii.*

Nu vorbe seci, porniri de nemulțămire, sau intrigi dureroase de desmembrare să se audă acolo. Nu! Am da cel mai urât spectacol din câte a cunoscut lumea. Multe lucruri urâte, auzite și însușite în mare parte pe front, să le lăsăm acolo.

Ci să avem înaintea noastră două teme frumoase de desbătut: 1. *Reorganizarea învățământului primar* și a 2-a chestiune foarte importantă pentru viața noului stat român: *Organizarea învățătorilor.*

Tema primă, care va forma baza școlii românești nouă, să fie bine rumegată, și pedagogi cu reputație să-i frământă aluatul, adunând ca materie pentru noul învățământ primar toată gloata de cunoștințe necesare omului în viață. Să nu să facă însă exagerări cu aglomerație prea multă de învățământ, ca să ajungem în mare parte la rezultatul ce-l dau școlile primare din Rusia, unde multă lume nu știe că Carpații sânt munți și că nu se pot îneca vapoare în ei. Lucrul acesta îl spun din o convorbire a mea cu un rus, care se ținea om cu școală.

Să nu ne prea mirăm însă: îngrămădirea de material obosește mintea și încurcă memoria ducând-o la amețeală, fără a putea răspunde așteptărilor prestate pe băncile școlii fostul elev.

În școala românească de azi, în care nu se mai încurcă mințile bieților copilași

cu slovele națiunii turanice și parazitare, se pot face minuni.

Inimă bună la lucru, conștiință de datorie mai multă, și nitică educație de voință din partea învățătorilor, atunci vom avea școală și învățători, cari vor putea sta alături de ai Franței generoase, cari au uimit lumea cu sufletul lor mare.

A doua temă: *Organizarea învățătorilor*, pe cât de migăloasă, pe atât e de importantă pentru viața poporului însuși și pentru învățători ca o *castă* și factor moral în cadrele vieții noului stat.

Reuniuni învățătoresci tractuale, o asociație generală a învățătorilor din tot cuprinsul României Mari, sânt toate bune.

S'ar putea face însă ceva și mai bun. Într-o Românie întregită în toate granițele ei etnice, cu 18000 învățători, se pot rezerva câteva scaune la deputație și pentru luminătorii satelor, cari trebuie să-și ridice glasul în parlament în chestiuni cu caracter exclusiv școlar, religios și educativ. E o cerință impetuoasă a vremii și nimeni cred n'ar putea nega acest drept.

Pe urmă, în fruntea tuturor învățătorilor din România Mare să fie ales un «Comitet conducător», căruia să i se deie atenția cuvenită de către organele de conducere ale țării, cu drept de-a participa și a-și ridica glasul neinfluențat de factori politici dela putere, în felul punctului său de vedere de-a judeca ca arbitru chestiunile puse la ordinea zilei, în fluctuațiile vieții poporului. Nu sânt acestea nici pretenții de bolșevic, nici de anarhist, ci cereri de-a se recunoaște unor oameni de omenie drepturile lor scoase în relief de lumina zilelor de azi, pe care noi din inimă am dorit să le ajungem. Și din toată inima rugăm pe D-zeu să putem fi vrednici de ele.

În zilele când se va ține Congresul, dacă fiecare învățător își va putea da seamă pentru ce e chemat acolo și își va împărți măsura în care va putea scutura munca anilor ce-i va petrece la catedră de aici înainte pentru ca să încolțească rod bun, poate să-și ridice glasul și în chestia ameliorării situației lui materiale prea modestă și puțin îndestulătoare, pentru fabuloasa scumpete a traiului și pentru mizeria ce bântue între oameni din lipsa alimentelor și a îmbrăcăminte.

Onisifor O. Borcea.

prostie, căci așa eram mai buni de slugi. Iar când ne-au lăsat copii la școală, atunci nu li-a fost iertat să învețe în limba românească. Au poruncit dascălilor să ni-i chinuiască într-o limbă străină și ne-nțeleasă de bieții prunci. Din pricina aceasta numai cu mare trudă și cu multă cheltuială au putut răsări și din neamul nostru câțiva domni cu învățătură. Dacă ați ceti și ați cunoaște istoria neamului nostru, ați rămânea îngroziiți, fraților, de patimile și suferințele, câte le-au îndurat moșii și părinții noștri din partea stăpânitorilor și a altor lifte străine. Nu vi le mai înșirăm aici pe toate, pentru că nu vrem să vă amărăm sufletul. Să lăsăm trecutul și să vedem cum se poartă față de noi în zilele de astăzi.

Românii au fost totdeauna cei mai viteji apărători de țară. În războiul de acum aproape cinci ani de zile ați apărut cu viața voastră averile și moșiile lor cele întinse. Pe ale lor și nu pe ale voastre, pentru că la petecul vostru de pământ n'a lăcomit nimeni. Sute de mii de români au rămas morți prin țări străine. Și vai! câți s'au întors acasă schilavi și cerșitori! În vremea cât bieții români își prădau viața și sănă-

tatea peste țări și mări, acasă femeile și pruncii lor flămânzeau și se prăpădeau de sărăcie.

Și știți ce a fost răsplata? Știți ce a făcut cârmuirea ungurească până când voi vă vărsați sângele pentru ea? Școlile românești din Ardeal ni le-au închis. Pe învățătorii i-au pus cu deasila să învețe în școli ungurești. Pe mulți preoți și domni de-ai noștri i-au aruncat în temnițe și i-au judecat la moarte prin ștreang. Sute de țărani, chiar părinți și frați de ai feciorilor, cari luptau pentru țară, i-au dus jandarmii între baionete și i-au ținut închiși în locuri depărtate, până ce au perit unii de foame. Au adus o lege nouă, care zice, că românul să nu mai poată cumpăra în țara aceasta nici o palmă de loc. Cum vedeți, fraților, au vrut să ne prăpădească cu totul. Și-au pus de gând să ne silească să luăm lumea în cap.

Acum, că bătaia s'a sfârșit și a venit altă stăpânire, ei zic, că se începe o lume nouă. Zic, că vreau să ne dea și nouă drepturi și vreau să trăiască cu noi în frăție și'n dragoste. Să vă spunem numai câteva fapte mai proaspete, ca să vedeți cum e dragostea lor. Gaze-

tele lor și astăzi ne batjocuresc în tot chipul. Steagul nostru românesc nu suferă să-l purtăm nici astăzi, când e slobod să-l poarte toate neamurile. Pe mai mulți ostași și ofițeri români, cari și-au pus pe chipu pantlică cu fețele steagului nostru în trei colori, i-au bătut unde i-au apucat. S'a întâmplat în unele locuri, că feciori întorși din război, năcăjiți și flămânzi, au pus mâna pe bucatele domnilor de pământ, cari se îmbuibaseră în toate bunătățile. Și cum s'au răsbunat domnii? De bună seamă ați auzit. Într'un sat din părțile Clujului nemeșul a cerut jandarmi și cătane dela stăpânire. Jandarmii înarmați până în dinți au dat năvală în sat și au prins pe cine au putut apuca: bărbați, femei fete și oameni bătrâni. I-au luat la țință și i-au puscat pe toți grămadă. Apoi au făcut un foc mare dintr'o jireadă de lemne și i-au aruncat în foc. Unii erau încă vii, pentru-că nu le-au lăsat vreme nici să moară. Și așa au ars sarmanii oameni nevinovați 5 zile dearându-l, până ce s'au făcut scrum. Într'alt sat, în B. hor, pe niște ostași, cari au înstrăinat câte ceva, i-au silit mai întâi să-și sape mormântul, apoi i-au

Notă

Ministrul de instrucțiune pune în vedere tuturor studenților cari au cerut să fie primiți în *Căminul studențesc* din București, că acel Cămin se deschide la 1 Februarie v. a. c.

Toți acei studenți ardeleni cari au primit de la ministerul de instrucție Legitimatie, vor putea pleca la București în ziua de 31 Ianuarie a. c. din Sibiu sau de la oricare gară dintre Sibiu și Brașov. Pentru călătorie se va plăti prețul jumătate.

Studenții își vor lua cu sine haine de pat, o patură, 2 cearșafuri, o pernă și tacâmuri pentru masă: farfurii, lingură, furculiță și cuțit.

Ministerul de instrucție se va îngriji de măsurile necesare pentru călătorie și pentru primirea în București.

În același timp se face cunoscut studenților, că la Universitate și la celelalte școli superioare din București (poduri și șosele, agricultură, silvicultură, academie de comerț și bele arte) cursurile s'au început, și cei cari doresc, pot să plece la București încă înainte de 1 Februarie pe cheltuiala proprie.

Pentru șeful resortului de culte și instrucțiune publică:

O. Ghibu, secretar general.

Casă națională țărănească în Sibiu

De lungul șir al sărbătorilor naționale din săptămânile din urmă, cum e, între altele, sărbătoarea înălțătoare a sosirii în Sibiu a armatei române de sub conducerea gloriosului general *Traian Moșoiu*, economii (măiereni) români sibieni au ținut să lege o mare afacere, de la realizarea căreia atârna și mândria lor viitoare.

Precum în deosebire este cunoscut atât la sărbătura primirii generalului *Moșoiu*, cât și la cea a generalului francez *Berthelot*, măiereni sibieni, formați într-o grupă de peste 100 bravi și mândri călăreți, împodobiți cu tot ce mintea luminată a țărâncii noastre știe plăsmui și confecționa, au fost cei mai admirați, dând, prin prezentarea lor impunătoare, totului o înfățișare pitorească.

Intr'unul din sfaturile țărănești ținut de bravi călăreți sibieni, la care a fost invitat și prezidentul meseriașilor dl *Vic. Tordășianu*, discutându-se mai multe afaceri de vitalitate pentru soarta viitoare a economilor noștri, s'a luat, între altele, înfățișătoare hotărâre unanimă, ca pe deoparte, în vederea faptului, nu tocmai laudabil, că frații economi români, în părțile locuite de ei (suburbii), în afară de biserică și școală, n'au nici un fel de așazământ al lor, ear de alta, în scopul eternizării momentelor mărețe petrecute în ziua intrării generalului *Moșoiu* în Sibiu, să se pună temelii la o colecție-fond, din care să se cumpere un intravilan, pe care să se construiască o frumoasă casă națională țărănească pentru întrunirile de orice natură ale noastre.

Actuala casă națională, din parcul orașesc, zidită la un loc cam ferit de locuitorii noștri de pe la periferii și poate într'un timp, când clasele țărănilor nu erau luate după vrednicie în socotință, abia va satisface trebuințelor împreunate cu marele muzeu național, pe care datori sântem să-l îmbogățim în măsura numărului în care ne găsim și a capacității noastre de muncă și de intelect.

Casa națională țărănească va servi ca loc de prelegeri populare economice pentru țărani noștri, ea va fi loc potrivit de întâlnire în orele de răpaus pentru economi, unde se vor sfătui asupra neajunsurilor și unde vor chibzui asupra leacurilor de întrebuintat la delăturarea relelor. Aici se pot da reprezentațiuni teatrale de diletanți și se poate ține și jocul tinerimii, până aci avizată la cărcime din străzi dosnice și de rău nume. Aici se pot aranja expozițiile de copii, cele de poame și din industria de casă ale Reuniunii române agricole, cum și expozițiile din industria profesională (meserii), fie cu lucrări confecționate (pregătite) de ucenici meseriași, fie de lucrători (calfe), fie de măiestri, sau apoi, fie cu lucrări eșite din mâinile tuturor.

Zidită în mod corăspunzător și la loc potrivit, în această casă națională s'ar putea organiza și concerte, matineurile, balurile și celelalte întreprinderi ale inteligenței noastre.

Din acest lucru ar rezulta pentru noi, pe lângă câștigul moral și un însemnat câștig material, rămânând în pungile și pentru trebuințele noastre sumele enorme ce le plătim străinilor la orice convenire românească.

Pentru concretizarea ideii, propunătorul *Victor Tordășianu* a binevoit a pune temelii cu 20 cor. la colecta fondul casei naționale-țărănești. Exemplul d-sale a fost urmat de economul *Constantin Roșca*, dând și el 20 cor. Fruntașii economi *Nicolae Simtion* și *Petru Joandrea*, supralicitând, au dăruit câte 100 cor., în total 200 cor.

A 2-a zi de Crăciun la concertul Reuniunii meseriașilor noștri, când 24 din grupa mândrilor călăreți, în costumul lor național și cu căciulile de Curcani, postați pe marginea salei mari dela «Unicum», au fost decorul salei, dl *Tordășianu*, după ce adunase peste 300 cor. cu pălăria «*Dumnezeu vede*» pe sama fondului Șaguna (al văduvelor și orfanilor meseriașilor), în societatea conducătorului călăreților, a bravului econom *Nicolae Simtion*, cu o căciulă botezată «*Căciula D-zeu vede*», apelând la publicul mare, a adunat suma de peste 1000 cor., contribuind cu sume mai mari și anume: Colonelul *Anastase Negulescu* și majorul *George Păcală*, câte 100 cor.; Dr. *Pascali*, medic, locot. *Manoilescu*, locot. *Orest Pițu*, croitorul *Ion Petrașcu*, măestrul *George Popidan*, barbirul *Emanuil Rohan*, câte 50 cor.; *Valer Corfariu* (București), locot. Dr. *Oct. Beu*, *Adolf Lipovitz* (fabr. de salam Râmnicu-Vâlcea), câte 40 cor.; *Victor Lipovitz*, 25 cor.; d-na *Elisaveta Devan*, soră de caritate (București), *Augustin Stoica*, *George Poponea*, v.-prez., locot. *Stefan Moga*, *Vasile Becan*, măestru, *Petru Ișan*, pantofar, locot. *David Simtion*, locot. *Eugen Lemenyi*, câte 20 cor. Multe fiind

contribuirile sub 20 cor., marimonioșii dăruitor nu se vor supăra dacă le retac numele. *Rezultatul practic al colectei de până aci a fost Cor. 1.278.40. depuse la «Albina» cum și darul important, ce ne apropie de realizarea măreței ideii, de 10.000 cărămizi. promise de fabricantul de cărămizi dl Sam. Gangolea, ce reprezintă suma de cel puțin 5000 cor.*

Ce minunat ar fi, dacă vreunul din măiereni noștri, binecuvântat de Dumnezeu cu frumoase averi, ar dăru, pe sama casei naționale intravilanul potrivit. Casa națională ce s'ar zidi, ar purta pe frontispiciu numele generosului dăruitor.

Economii noștri sibieni, în frunte cu harnicul lor preot R. Bucșa, și în deosebi fratele *Nicolae Simtion*, totodată cassar al fondului, au luat cu toții angajamentul solemn să fie neobosiți până își vor vedea visul cu ochii: ridicându-se în ochii lor mândra casă națională a economilor români din Sibiu, lucru pentru care, felicitându-i, le dorește mult spor, prietenul lor

Invingătorul.

Pentru copii săraci

În urma scumpetei enorme, provocate de războiul mondial, clasa de jos a poporului român a avut mai mult de suferit. Lipsurile erau atât de mari în unile colibe ale modestului nostru muncitor român, încât copilașii lui erau expuși tuturor neajunsurilor. Erau goi, desculți și flămânzi, căci câștigul zilnic ce îl aveau oropișii lor părinți, era atât de neînsemnat, încât deabia ajungea pentru traiul de pe o zi pe alta. Reuniunea meseriașilor sibieni, în frunte cu iubitul și de toți stimatul ei prezident *Victor Tordășianu*, neobosită în acte de binefacere, a chemat la sine și în anii aceștia grei o seamă de băieți și fetețe, expuși a suferi frigul împărțindu-le după putință la sărbătorile Crăciunului, îmbrăcăminte și încălțăminte necesară. Prin aceste fapte umanitare ale Reuniunii noastre, compătimirea pentru cei săraci a pătruns tot mai mult și în inimile intelectualilor noștri și ale meseriașilor mai cu dare de mână, și la ocazii binevenite contribuiau, obolul lor în favorul micilor neputincioși. Simțului de jertfire cultivat este a se atribui, că d. e. Duminecă în 2 Februarie st. n. 1919 serbându-și cununia religioasă d-ra *Mifi Vestemean* cu dl *Ioan Popa* fochist, în locul anunțurilor de căsătorie au aflat de bine a contribui și ei cu ceva la nobilul scop al Reuniunii, și astfel la propunerea nului, a domnului *G. Pascu*, tipograf care a fost primită cu însuflețire de toți nuntașii, s'a hotărât ca suma de bani ce se va aduna dela *jocul miresii* să se predea în întregime Reuniunii, adaogându-se la *Legatul Alexandru Chidu* pentru ajutorarea copiilor săraci din Sibiu suburbii inferioare, contribuind pentru nobilul scop:

1. Mirii: *Ioan Popa* și *Mifi Vestemean* 20.—
2. Nașii: *George* și *Victoria Pascu* . . . 10.—
3. Soacra mare: *Ana Popa* . . . 10.—
4. Socru mic: *George Vestemean* . . . 10.—
5. Soacra mică: *Maria Vestemean* . . . 10.—
6. *Iosif Stoica*, funcționar . . . 20.—
7. D-ra *Lenica Vestemean* funcț. . . 10.—
8. *Octavian Vestemean*, mașinist tipograf 10.—
9. *Valeriu Vestemean*, mecanic . . . 10.—
10. *Valeriu Chidu*, măestru măcelar . . . 10.—
11. *Victor Popa*, mecanic . . . 10.—
12. D-ra *Maria Popa* . . . 10.—
13. D-ra *Anuța Popa* . . . 10.—
14. D-ra *Lenuța Popa* . . . 10.—
15. *Ioan Ștefan*, mașinist . . . 10.—
16. D-na *Paraschiva Ștefan* . . . 10.—
17. *Cziklédi Illyés*, mașinist . . . 10.—
18. D-na *Cziklédi* . . . 10.—
19. *Ioan Chidu*, culegător tipograf . . . 6.—
20. D-ra *Eugenia Chidu* . . . 2.—
21. D-ra *Rosa Stentzel* . . . 1.—

Total K. 209.—

Pentru generoasele contribuiri le exprimă pe calea aceasta tuturor donatorilor sincere mulțumite Presidiul Reuniunii meseriașilor români sibieni.

Sibiu, la 3 Februarie 1919.

G. Pascu.

Soldățești

Jale-mi-i și n'am cui spune

— 8 —

Cucule, pasere dragă,
Tu ce cânti în lumea n'treagă,
Cânti pe dealuri, cânti pe lunci
Și de mine griji nu duci,
Sboară n' țărișoara mea,
Ca să-mi duci o cărticea;
Și cu ea la noi te lasă,
În grădină lângă casă,
Să te vad'a mea mireasă,
Să-ți asculte cântecul,
Cum îmi plânge sufletul;
Și să-i spui mândrii așa,
Că sânt în Galiția.
Jale-mi-i și rău îmi pare,
Pe-a cui seam' am crescut mare
Jale-mi-i, și n'am cui spune,
C'am ajuns străin în lume.

(Comunicat de C. Iencica)

Toma Gheorghe.

puscat pe toți de a a căzut fiecare în groapa sa. Și câte și mai câte mișelii deacestea am putea înșira aici. Dar nu le mai pomenim, că ni se rupe inima. Și ar trebui să scriem o carte mai groasă, decât cazonia cea bătrână.

Puneți față în față vorbele lor cele frumoase cu faptele acestea îngrozitoare de urâte. Și nu uitați, fraților, că nu vorbele, ci faptele vădese inima omului. Inzădar zic ei, că din vrășmași ni s'au făcut prietini așa peste noapte. Românul are o vorbă veche: lupu-și schimbă părul, dar năravul ba! Cum credeți să ne dea ei drepturi și libertăți, când inima lor de năpărcă nu rabdă nici o pantlică tricoloră, un mic semn, că sântem și noi un neam de oameni alături de alții? Gândiți-vă, oameni buni, ce soarte ne-ar fi așteptat pe noi românii, dacă ungurii ar fi câștigat acest război? Ce ar fi făcut cu noi, când acum, că sânt bătuti și umiliți, sânt gata să ridice arma asupra noastră și să vă împuște ca pe câni?

Știrile zilei

Limba română în Franța. În urma hotărârii aduse de ministrul de instrucție francez, limba română va fi una din limbile străine *obligatorii* la bacalaureat (examen de maturitate) în Franța.

Plecarea lui Wilson. După știri parisiene, Wilson se întoarce în America în 12 Februar pentru a lua parte la deschiderea congresului; ear după cinci săptămâni se va napoiă earăș în Franța, ca să fie de față la ședințele conferenței de pace.

Prefect. Consiliul dirigent a numit prefect al orașului municipal Sibiu pe dl Albert Dörr, fost în anii războiului și înainte de aceea primar al Sibiului.

Moartea unui scriitor german. Din Berlin se vestește, că a răposat acolo în 3 Februar renumitul scriitor Paul Lindau, care nu de mult obținuse un premiu Nobel pentru literatură.

Aviz. Cursurile la gimnaziul de stat în Sibiu se vor reîncepe Miercuri 12 l. c. (st. n. la 2 ore p. m. în edificiul școalelor secundare evanghelice, care factorii competenți cu cea mai mare bunăvoință l-a pus la dispozițiune. Studenții sunt provocați să se prezinte punctual, pentru că aceia cari în decursul de 8 zile dela terminul sus amintit nu se vor prezenta și întârzierea nu și vor putea-o motiva în mod acceptabil, se vor considera de repășiți din școală.

† **George Popovici,** paroh ortodox român în Leșnic, după grele suferințe și-a dat sufletul în mâinile Creatorului în 15/28 Ianuarie la 9 ore a. m. în al 68-lea an al etății și 46-lea al preoției și fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale răposatului s'au înmormântat în 17/30 Ianuarie 1919, la orele 2 d. a. în Leșnic. Odihnească în pace!

Congresul învățătorilor români. Învățătorii, cari voiesc să participe la congresul din 11/24 Februar a. c. în Sibiu, au să trimită la adresa învățătorului Nicolae Jordan (Sibiu, Strada Schützen 5) 15 coroane, în care sumă se cuprind taxele de locuință și participare la banchet.

Aviz. Localitățile cercului de recrutare din Sibiu unde se vor prezenta tinerii contingentelor 1896, 1897 și 1898 se află în clădirea fostului cadăral regimentului 31, Sibiu, strada Șevis Nr. 40.

Domnii preoți din comitatul Sibiului, din cercul Mediașului și Agnita sânt rugați a comunica aceasta poporației la țară.

Bal în Blaj. Un comitet alcătuit din profesori și alți intelectuali blăjeni, în frunte cu dl G. Precup, ca președinte, invită la balul filantropic, ce se va ține în ziua de Trei-sfinți, la 12 Februarie n. 1919, în sala Otelului Univers. Venitul net este destinat pentru Fondul studenților bolnavi. Prețul de intrare: 10 cor. de familie, 5 cor. de persoană.

Pașapoarte și legitimațiile de călătorie. Conform ordonanței date de resortul afacerilor interne, în teritoriul de sub administrația Consiliului Dirigent, călătorii trebuie să aibă o legitimație, care să le stabilească identitatea persoanei. Legitimația se dă: 1. Pentru călătorie în cercul propriu și în cale învecinate, de către primăria comunei de domiciliu; în orașe cu consiliu sau cu drept municipal, de către căpitanul poliției; 2. Pentru călătorie pe teritoriul județului (comitatului), de către pretura cercului de domiciliu; 3. Pentru călătorie pe teritoriul de sub administrația Consiliului Dirigent, în România, Basarabia, Bucovina și pe teritoriile fostei monarhii austro-ungare, de către prefect. — Legitimațiile sânt valabile 3 luni, și se pot prelungi. — Pașapoarte pentru străinătate se liberează numai de resortul de interne. Legitimația are să poarte timbru de 2 lei (4 coroane); pașapoartele pe 3 luni 3 lei, pe 6 luni 5 lei, pe un an 10 lei. Alte taxe, pentru legitimații și pașapoarte, nu sânt permise de incasat.

Dela Consiliul Dirigent

Nr. 167/1919. Preș.

Ordin de chemare

Consiliul dirigent al Transilvaniei, Bănă-tului și al ținuturilor ungurene locuite de Români, chiamă la arme Corpul Voluntarilor Români în întregime, și afară de acest corp pe toți tinerii născuți în anii 1896, 1897 și 1898, cu excepția maghiarilor.

1. Corpul Voluntarilor Români

se concentrează:

La Alba-Iulia, toți acei ofițeri, grade inferioare și trupă, cari au aparținut regimentului Nr. 1 Turda și Vânătorii de Munte.

La Cluj, toți aceia cari au aparținut regimentului Nr. 2 Alba-Iulia, Nr. 3 Avram Iancu și batalionul Nr. 6 etape.

Ofițerii au să se prezinte în timp de 48 ore dela publicare. Gradele inferioare și trupa la 7 Februarie st. n. 1919.

Oamenii Corpului Voluntarilor Români se vor prezenta individual.

2. Contingentele tinerilor

născuți în anii 1896, 1897, 1898

Primarii comunelor au să conducă și să prezenteze la comanda cercului de recrutare toți tinerii născuți în anii 1896, 1897 și 1898, cari se țin de comunele lor, cu excepția maghiarilor.

Vor fi deci prezentați nu numai aceia, cari până acuma au servit la armata comună, honvezi (Landwehr), infanterie, cavalerie, artilerie, ori în alte servicii, ci chiar și aceia cari la recrutările anterioare au fost aflați neapți și cari până acum nu au făcut nici un serviciu militar. Despre cei, cari zac în pat, să se aducă atestat dela medic. Oamenii vor fi prezentați cu o listă făcută după matricula de botez. Prin această listă se va constata absența oamenilor neprezentați.

Oamenii, cari la publicarea ordinului acesta nu locuiesc în comuna natală, vor fi prezentați împreună cu oamenii comunei în care locuiesc. Se vor induce însă pe o listă separată a «străinilor», care va arăta și comuna natală a fiecărui «străin».

3. Presentarea oamenilor

se face după împărțirea următoare:

La Sibiu: toți oamenii din comitatul Sibiului și din cercurile Ocna oraș, Mediaș oraș și cerc, și Agnita.

La Brașov: toți oamenii din comitatele Brașovului și Făgăraș și din cercurile Sinculmare, Cohalm și Șighișoara (oraș și cerc), apoi din comitatele Treiscaune și Odorhei.

La Târgul-Murășului toți oamenii din comitatul Murăș-Turda și din cercurile Ludoș, Săn-Mărtin (oraș și cerc) Hususău, Radnot, Ibașfalău (oraș și cerc) și comitatul Ciuc.

La Bistrița toți oamenii din comitatul Bistrița-Năsăud și din cercurile Sărmașul-mare, Teaca, Ormenișul de câmpie.

La Cluj toți oamenii din comitatul Turda-Aries (afară de cercul Ludoș) și din cercurile Huedin, Hida, Nadășul ung., Gilău, Cluj, oraș și cerc, și Mociu.

La Alba-Iulia: toți oamenii din comitatul Albei-Inferioare și din cercurile Geoajului de Jos, Brad și Baia de Criș.

La Orăștie: toți oamenii din comitatul Hunedoarei afară de cercurile Geoajului de Jos, Brad și Baia de Criș.

La Dej: toți oamenii din comitatele Solnoc-Dobâca, Sălaj și Sătmăr.

4. Timpul prezentării

Vor fi prezentați:

Luni în 17 Februarie 1919 st. n. cei născuți în anul 1896;

Luni în 3 Martie 1919 st. n. cei născuți în anul 1897;

Sâmbătă în 8 Martie 1919 st. n. cei născuți în anul 1898.

Ofițerii (înțelegând și aspiranții) de rezervă și de gloată cari aparțin anilor de naștere 1896, 1897, 1898, precum și acei ofițeri de alți ani de naștere, cari au înaintat până la 3 Fe-

bruarie a. c. o rugare de activare, — cari nu fac serviciu la jandarmerie, — au să plece 48 de ore după publicarea acestui ordin din localitatea unde se află, la proximal serviciu, documentând oficial când a plecat de acasă.

5. Scutiri de prezentare

De serviciul militar sânt scutiți deocamdată și nu au să se prezinte la cercul de recrutare:

a) Toți lucrătorii minelor (băilor) de carbuni, sare și fier;

b) Cei aplicați definitiv la căile ferate, la telegraf, și la administrația română, (lucrătorii cu ziua sânt scutiți de serviciu militar).

Șefii persoanelor numite sub a) și b) au să înainteze în timp de opt zile comandamentului cercului de recrutare o listă a persoanelor cari se află la ei și sânt absolut necesari serviciului lor.

c) Studenții de teologie.

Ei au să înainteze comandamentului cercului de recrutare al locului lor de naștere un document dela școală din care să se poată constata, că într'adevăr sânt studenți de teologie și iau parte la prelegeri.

Cei ce se află în străinătate, vor înainta aceste documente pe calea ambasadelor.

6. Dispensare

Întreținătorii de orfani, de mame văduve și de părinți săraci trecuți de 70 ani, au dreptul să ceară dispensarea de serviciul militar. Acest drept poate fi câștigat și din alte cauze grave, asupra cărora va decide Comandamentul general teritorial în înțelegere cu Resortul de Interne.

Această cerere o vor face însă numai după ce au intrat în serviciul militar, unde li se vor da deslușiri detaliate asupra documentelor necesare pentru dispensare.

7. Imbrăcămintea

Primarii sânt obligați să facă tot posibilul ca oamenii să se prezinte în uniformă în stare bună, cu cel puțin:

2 rânduri de schimburi (rufe);

2 țoale (pături).

La prezentare se plătește celui ce are în stare bună:

o manta 100 cor.

o bluză (veston) 70 "

o păreche pantaloni 50 "

o păreche bocanci 50 "

o păreche cizme 100 "

o capelă (șapcă) 8 "

o căciulă 20 "

un rând de albituri 25 "

o raniță (Rucksack) 15 "

o centură (Ueberschwung) 7 "

o păreche jambiere de piele 30 "

o păreche jambiere de postav 5 "

un pieptar (cojoc) 70 "

un țol 60 "

o gamelă (șaică) 2 "

lingură, furculiță, cuțit 2 "

sac de merinde 7 "

Uniformele dela oameni, cari nu sânt chemați la arme, se vor da celor chemați, dacă aceștia nu au înșiși uniforme. Restul se depune la primărie. Primarul va raporta cu ocazia prezentării oamenilor numărul uniformelor, comanda cercului de recrutare, de unde vor fi adunate și plătite aceste uniforme cu prețurile sus numite. În urmă se vor face cercetări militare în toate localitățile și vor fi pedepsiți toți aceia cari au reținut părți de uniformă, fără cercetare cu 3000 Cor. și 6 luni închisoare.

Deodată cu publicarea acestui ordin întră în vigoare pedepsele

legilor statarului

pentru toți, cari nu îndeplinesc la timp acest ordin, pentru cari împiedecă executarea lui, sau vorbesc contra îndeplinirii ordinului și pentru cari deși au cunoștiință de aceste crime nu fac fără întârziere arătare. Toți aceștia nu vor fi părtași la pământurile ce se vor împărți.

Lipsa de prezentarea acelor, cari nu se află pe teritoriul ocupat de Armata Română, se va considera conform împrejurărilor.

Români!

Nu frica de pedrapsă să vă ducă la împlinirea ordinului de chemare, ci mândria conștiinței, că îndepliniți o sfântă datorie față de pământul nostru liberat, față de frații, cari nu se pot bucura încă de libertate și față de patria noastră română.

Este ceasul sfânt, când trebuie să punem stăpânirea noastră pe întreg pământul moștenit dela strămoși, când trebuie să punem temelii unui viitor demn și corăspunzător jertfelor și suferințelor de veacuri ale părinților noștri!

Aveți să răspundeți chemării, pentru a dovedi lumii întregi că ne iubim Țara și moșia, și că știm să o stăpânim cu vrednicie. — ducând cu noi liniște, libertate și stăpânire dreaptă în toate colțurile țării.

ss. **Juliu Maniu,**
Președintele Consiliului Dirigent.

Despre serbările înălțătoare din Sibiu cu prilejul aniversării a 60-a a Unirii Principatelor Române, și despre Congresul advocaților vom raporta în numărul proxim.

Mersul trenurilor în Sibiu. Valabil din Februar:

Pleacă spre:

1. Făgăraș, zilnic.	la 5.44 i. a.
2. Copșa mică, zilnic, la 6.20 i. a. și	4.02 d. a.
3. Vințul de jos, „	8.00 i. a.
4. Turnu roșu, în zile cu soț.	12.24 d. a.
5. Cîlnădie, în zile cu soț.	5.23 dim.
6. Agnita, Luni, Mierc., Vin.	7.40 „

Sosesc dela:

1. Făgăraș, zilnic	la 11. — d. a.
2. Copșa mică, zilnic, la 11.35 i. a. și	10.05 seara
3. Vințul de jos „	7.30 „
4. Turnu roșu, „	10. dim.
5. Cîlnădie, zile cu soț	5.23 seara
6. Agnita, Marți, Joi, Sâmbătă	7. „

Teatre în Sibiu

Cinematograful Orașului. Piața Hermann.
Directoară: D-na M. Scholtess.
Sâmbătă: *Familia se căsătorește*, comedie în 3 acte. *Mariana*, dramă.

Duminecă și Luni: *Secretul artistului. Războiul târziu*, drame în câte 3 acte. Suplimente în fiecare seară.

Inceputul la ora 7 seara.

Cinematograful Apollo. Strada Schevis.
Directoară: Dna Emil Toth.
Sâmbătă și Duminecă: Va da reprezentație hazlie comical română *Tanase*. Vor fi și filme interesante.

Inceputul la: ora 6½ și 8½ seara.

Cărți și reviste

Calendarul Arhidiecezan. A ieșit de sub tipar *Calendarul Arhidiecezan pe anul 1919.*

Cuprinde, ca și cel din anul trecut, lucruri interesante de citit și îndrumări de folos: Povestiri din cele mai frumoase, istorioare, anecdote, glume, versuri.

Este împodobit cu patru chipuri ale bărbatilor noștri răposați în vremea războiului.

De vânzare la **Librăria Arhidiecezană** în Sibiu. Prețul: 2 cor. 50 fileri (și porto 20 fil.) Ediția cu *șematism* costă 4 coroane (și porto 20 fil.) Este astăzi cel mai căutat calendar românesc.

Carte de bucate. Cea mai bună carte de bucate a apărut sub titlul de *Poftă Bună*, partea III și IV, de Zotti Hodoș. Prețul unui exemplar este 3 coroane. Volumele amândouă, cu 6 cor., se pot cere la autoară, în Sibiu, Wintergasse 11, etaj I.

Intreprindere română

Prima societate română de import și export

S. Ittu & Comp.

Sibiu, str. Cîlnădiei 1-5

Se ocupă exclusiv cu import și export internațional al materiilor brute, semi-fabricate și fabricate.

Legături comerciale internaționale.

Correspondență în limbile română, italiană, franceză, germană și maghiară.

Rugându-vă pentru binevoitor sprijin semnăm

cu deosebită stimă

6—

S. Ittu & Comp

(328) 9—10

Ernest Hajdu, zugrav artistic

de firme, decorator, pictor de biserici și po-lăitor. — Sibiu, Str. Cîlnădiei Nr. 31.

A apărut:

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Rânduiala Liturgiei

și

Carte de rugăciune

pentru tinerimea gr.-or. ort. română

În care se cuprind: Rânduiala liturgiei; rugăciune de dimineață; rugăciunea sfintei Treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; psalmul 50 „Miluște-mă Dumnezeule” etc.; Simbolul credinței; tropare de cerere; rugăciunea sfântului Efrem; rugăciunile mesei; rugăciune de toate zilele către Născătoarea de Dumnezeu; rugăciune către sfântul Nicolae; rugăciune înainte de mărturisire; rugăciune înainte de împărtășirea cu s. cuminicătură ale marelui Vasile și Ioan gură de aur; rugăciuni după împărtășirea cu s. cuminicătură; rugăciunile de seară și rugăciunea cinstitei cruce.

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană**, și se vinde legată frumos, în colecție roșie, cu 60 fileri.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Revânzătorilor li se dă rabat 20%.

A apărut

în editura comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Psaltirea bogată

tipărită în zilele Preainălțatului împărat și rege **Francisc Iosif I**, sub îngrijirea și binecuvântarea înalt Preasfințitului Domn **Ioan Mețianu**, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și mitropolit al românilor de religie gr.-or. din Ungaria și Transilvania, cavaler al ordinului Francisc Iosif clasa I și al coroanei de fer clasa II. Proprietar al crucei pentru merite, membru în casa magnatilor etc. etc.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană** și se vinde legată frumos în piele roșie, fără copcii și ornament aurit, la mijloc cu sfânta cruce, cu 20 cor. scumpindu-se pielea, legată în pânză neagră și la mijloc imprimat o cruce, cu 15 cor. Revânzătorilor se dă rabat 10%. Tipar frumos cu litere latine, de calitate primă, și hârtie fină și trainică.

Încercați!

În ziarul **Telegraful Român**, care apare de 3 ori pe săptămână, se publică cele mai ieftine

inserate și reclame

cu deplin succes. — Adresa: Administrația **Telegraful Român**, Sibiu, Strada Măcelarilor 45.

Cei ce fac comande pe temeiul acestor reclame și inserate, să amintească totodată și numele foii noastre.

Nr. 237/1918

(34) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de capelan temporal (cu drept de succesiune) din parohia de cl. III Brăzești, din protopresbiteratul Lupșa, sistematizat pe lângă parohul Simion Pop, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt cele statorite în protocolul comitetului parohial dela 29 Iulie 1918, aprobat și de sinodul parohial dela acel dat, anume: toate venitele din parohie circumscrise în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat, apoi eventuale ajutoare de stat ce se distribuie pe seama capelanilor.

Cererile de concurs, înzestrate cu toate documentele cerute de legile noastre bisericești, se vor înainta în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral. Concurenții, cu rezervele din regul. pentru parohii, se pot prezenta și în comună pentru a cânta, resp. a oficia și cuvânta și face cunoștință cu poporul.

Ofenbaia, la 3 Ian. 1910.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al Lupșei în conțelegere cu comitetul și sinodul parohial.

Vasile Gan,
protopop.

Ad. Nr. pp. 1028/918

(27) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din comuna Someșfalău prin aceasta se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt 600 cor. din repartitie dela popor, cvartir liber în edificiul școlii cu grădina de legume. Întregirea salariului se va cere dela stat.

Cluj, la 28 Decembrie 1918.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Tulin Roșescu,
protopop.

Nr. 27/919

(31) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II Veneția-de-Jos, protopresbiteratul Făgăraș, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele cuprinse în coala B. dela congruă.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în termenul arătat, iar concurenții cu prealabila încuviințare a subsemnatului se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, predica sau celebra.

Făgăraș, la 2 Ianuarie 1919.

Oficiul protopresbiteral ort. român al tractului Făgăraș, în conțelegere cu comitetul par.

Nicolae Borzea,
protopop.

Nr. 1197/1918.

(30) 3—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiei de cl. III Clugmău (protopresbiteratul Geoagiuului), care în lipsă de concurenți nu s'a putut întregi cu candidați calificați, deși s'au publicat două concurse, se publică concurs din oficiu cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele cuprinse în coala B dela congruă.

Încât nu se vor anunța candidați calificați, în conformitate cu concluzul de sub Nr. 55 al sinodului arhidiecezan din 1911 vor fi admiși și candidați cu calificațiune mai puțină.

Sibiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 8 Ianuarie 1919.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. pp. 1006/1918.

(28) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa II Muntele rece, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea ajutorului de stat.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și înainteze suplicile de concurs subsemnatului în termenul sus indicat și a se prezenta cu prealabila încuviințare din partea subsemnatului în vre-o Duminecă sau sărbătoare la sf. biserică spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Cluj, la 18 Decembrie 1918.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tractului Cluj în conțelegere cu comitetul parohial.

Tulin Roșescu,
protopresbiter.

Nr. pp. 958/1918

(29) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a II-a Bontida cu filia Sec, prin aceasta se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea ajutorului dela stat.

Doritorii de a concura la acest post au a-și așterne rugăile de concurs subsemnatului în termenul deschis și a se prezenta cu prealabila încuviințare din partea subsemnatului în vre-o Duminecă sau sărbătoare la sf. biserică spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Cluj, la 4 Decembrie 1918.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tractului Cluj, în conțelegere cu comitetul parohial.

Tulin Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 340/1918.

(33) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa II Șasa, din protopresbiteratul Lupșa, devenită vacantă prin moartea parohului Ioan Dandea, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru congruă, cu rezerva din §-ul 26 al Regulamentului pentru parohii, care asigură văduvei venitele de jumătate pe un an.

Concursul înzestrate cu documentele cerute de Stat. org. și Reg. par. sânt a se înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, și concurenții — între marginile prescise de regulament — se vor prezenta și în comună spre a cânta, celebra și cuvânta, și a face cunoștință cu poporul.

Ofenbaia, la 2 Ianuarie 1919.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Lupșei în conțelegere cu comitetul parohial concurent.

Vasile Gan,
protopop.

Sicitație de lemne

Comuna bisericească Gușteriță vinde 340 stânjini lemne, loco pădure, în ziua de 31 Ianuarie st. v. a. c., (13 Februarie st. n.) la orele 10 a. m. în localul școlii.

Prețul de strigare Cor. 120. Vadiu 10%. Condițiunile se pot vedea la oficiul par., resp. epitropia parohială din loc.

Gușteriță, 22 Ianuarie v. 1919.

Comitetul parohial.

Nr. 341/1918.

(32) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa II (a doua)* Valea-Lupșei, din tractul protopresbiteral Lupșa, devenită vacantă prin moartea parohului Avram Cioranu, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasonate în coala B. pentru congruă, cu rezerva din § 26 al Regulamentului pentru parohii, care asigură văduvei venitele de jumătate pe un an.

Cererile de concurs, înzestrate cu documentele cerute, se înaintează în termenul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral, iar concurenții, pe lângă prealabila încuviințare a subsemnatului, să se prezinte în parohie pentru a cânta, respective a cuvânta și a face cunoștință cu poporul.

Ofenbaia, la 2 Ianuarie 1919.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Lupșei, în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Gan,
protopop.

* Parohia Valea-Lupșei e de clasa a doua, și nu a treia, cum din eroare s'a publicat în n-rul anterior.

Publicațiune

Divizia 2 de vânători cumpără orce cantități de grâu, făină, păpușoi (cucuruz) fasole, mazăre, mălai, orz, ovăs și fân plătind costul lor imediat.

Prețul după învoială

Predarea se va face ori la Sibiu, ori la gara cea mai apropiată de locul unde se află produsele.

Ofertele scrise sau vorbite se pot adresa la:

(323) 9—10

Comandantul Diviziei 2 de Vânători
în localul Școlii de Cadeți din Sibiu.

Publicație

Divizia II vânători are nevoie de:

5000 mantale.

5000 tunici,

7—10

5000 pantaloni și

5000 capele.

În caz că nu se vor primi oferte pentru haine gata, divizia are nevoie de 24,000 metri postav gris închis (verde)

Condițiunile și modelele tip se pot vedea în toate zilele la biroul intendenței, școala de cadeți.

Șeful serviciului intendenței.

Sibiu, 29 Dec. 1918.

Intendant Maior

Niculescu.

(25) 3—4

Se caută la depoul de artilerie din Mediaș (cu competențe de jandarm) un furier (manipulant), doi canceliști (se cere ca toți trei să poseadă limba română și germană în scris și vorbire); trei măestri de artilerie (Artilleriemeister), cunosători ai materialului de artilerie și cari posed limba germană în scris și vorbire, iar cea română spre a se putea înțelege; doi subofițeri de hărmasământ (Bespannungs-unteroffiziere), cunoștinți în ale cailor. Cunoașterea de limbi e lucru secundar. — Subofițerii reangajați vor fi preferați. — Reflectanții să se adreseze în scris, cu date personale, sau în persoană în: Mediaș, Str. Forkesch Nr. 7.

La «Librăria arhidiecezană» din Sibiu
se află de vânzare

Brazde în ogorul lui Hristos

de

Dr. Ștefan Cioroianu.

Prețul unui exemplar **6 Coroane**, plus
porto postal recomandat 1 Cor.

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană:

Despre caritatea creștinească.

Trei predici

de

Abatele Metodi Zavoral.

Prețul: 30 fileri plus 10 fileri porto.
Se vinde pentru scopuri culturale-filantropice.

In editura «Librăriei arhidiecezane» din Sibiu
a apărut și se află de vânzare

Apostolul

care cuprinde

Faptele și epistolele Sfinților Apostoli.

Tipărit în zilele Preainălțatului Împărat și Rege
Carol al IV-lea, cu binecuvântarea înalt Preasfin-
țitului Domn **Vasile**, Arhiepiscop al bisericii or-
todoxe române din Transilvania și Mitropolit al
Românilor de religie greco-orientală din Un-
garia și Transilvania, consilier intim de stat al
Majestății Sale ces. și reg.

Prețul unui exemplar:

Legătură simplă **K 15**—, plus porto postal K 3—
Legătură imitație de piele **K 20**—, plus porto
postal K 3—.

Revânzătorilor li se dă 10% rabat.

La «Librăria Arhidiecezană» în Sibiu
se află de vânzare:

Semințe din agrul lui Cristos

cuvântări bisericești pe toate Duminecile
și sărbătorile de peste an, precum și la
casuale bisericești, publice și private

de

Zacharia Boiu, fost asesor consist., etc.

Tomul I: Cuvântări la Duminecile de peste an.

Tomul II: Cuvântări la praznicele și sărbătorile
de peste an, precum și la casuale
bisericești.

Tomul III: Cuvântări bisericești la înmormântări,
parastase și alte festivități funebreale.
Adaus de texturi biblice pentru cu-
vântări funebreale.

Cuvântări funebreale și memoriale.

Prețul: de fiecare tom **3 Coroane**
plus porto postal 3 Coroane.

Piese muzicale de Tib. Brediceanu

Doine și cântece românești pe teme populare.

(Canto și piano)

Caiet I (ediția a doua).

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Spune, mândro, adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Bădișor depărțitor.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne luna 'n nor.

Caiet II (ediția a doua).

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc I.
După ochi ca murele.
Trageți voi boi.
Cine n'are dor pe vale.

Caiet III.

Păsărică mută-ți cuibul.
Leagănă-te frunzuliță.
Turturea din valea sacă.
Cântec haiducesc II.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sâracc.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umblă dorul.

Caiet IV.

Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.

Când treci, bade, pe la noi.
Frunză verde, frunzuliță.
Auzi, mândro, cucu-ți cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Caiet V.

Nou! { Măi Timiș, apă rece.
De când, bade, tu te-ai dus.
Floricea de pe apă.
Cântec haiducesc III.

Bade, după dumneata.
Cucule cu peană sură.
Toată lumea-i dintr'un neam.
Câte flori sânt pe pământ.

Nou!

Jocuri românești pe teme populare.

(Piano solo)

Caiet I (ediția a doua).

De doi (Lugojana) I.
Măzărca.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brău I.
Hora (ca în Banat) I.
Ardeleana (ca în Banat) II.

Caiet II (ediția a doua).

Ardeleana (ca în Banat) III.
Pe picior II.
Ardeleana II.
Tarina.
Invărtita I.
De doi II.
Ardeleana III.
Brău II.

Caiet III (ediția a doua).

Brău III.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Hațegana.
Invărtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Brău IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.

Caiet IV.

Hora (ca în Banat) II.
Invărtita III.
Brău V.
Pe picior IV.

Ardeleana V.
Brău (Danțu) VI.
Ardeleana (ca în Banat) VI.
Din Maramurăș.

Caiet V.

Nou! { Hora III (a fetelor).
Ardeleana VI.
De doi III.
Brău VII.

Invărtita IV.
Ardeleana (ca în Banat) VII.
Ardeleana VII.
Brău VIII.

Nou!

Prețul unui caiet Cor. 10— fr.

La șezătoare,

Icoană din popor (I act cu un preludiu). Text de C. Sandu-Aldea și I. Borgia.

Cuprinsul:

Preludiu și cor.

Nr. 1. Doina lui Sorin.

" 2. Mândruță cu ochii verzi.

" 3. Cântec din bătrâni.

Nr. 4. A lui Moș Marin.

" 5. Melodrama.

" 6. Cântecul Ilenei.

" 7. De masă.

" 8. Scenă.

Nr. 9. Cântec haiducesc.

" 9a. Solo de flaut.

" 10. Brău.

" 11. Duet.

" 12. Invărtita și cor.

Partitura pentru canto și piano Cor. 16— fr.

Rândunica, vals (ediția a doua)

Viorele, vals (ediția a doua)

Aurora, vals

Quadrille, pe motive românești

Preludiu Hora din «Serata etnografică» (ediția a doua)

Hora (Do # minor — Cis moll) (ediția a doua)

Nou! { Hora (Re ♯ major — Des dur)

Hora (La ♯ major — As dur)

Lei 5—

" 5—

" 5—

" 5—

" 5—

" 4—

" 4—

" 4—

Piese epuizate au apărut în edițiuni noi. De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general: **LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ Sibiu.**

La «Librăria Arhidiecezană» în Sibiu, se află de vânzare

Dr. Petru Șpan

conferență citită la congresul învățăto-
rilor gr.-or. români din Biharia :

de

Nicolae Regman.

Prețul: 30 fil. plus porto postal 6 fil.

Casa dela Jerihon

omiliile și cuvântări bisericești

de

Dr. Ioan Broșu.

Prețul: Cor. 7 + porto recom. 50 fil.